„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приопсјано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 134. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 2. СЕПТЕМБРА 1897. ГОДИНА XXXII.

Два изрода.

Онај што је закаснио влак, кад је требало бранити народ и цркву истински од грађанског брака, митрикула и осталог, доспео је сад на време у Будимпешту, да у конференцији код Банфија, покаже шта уме.

И показао је!

Народ није знао да у недрима својим рани таку гују. Али сад ју је познао у правој боји и неће заборавити то, а народни суд је тежак владико. Народни суд је Грујићу тврда стена, која ће ти душу притиснути. Испод тога суда изгубићеш се, пропашћеш.

На владичанској конференцији код Банфија владика Грујић водио је „велику“ реч. Он је пронашао да наша автономија стоји на нездравом основу. Мудрост његова сложила се с мудрошћу Тоше Мандића од једног дана пре и пронашла је да је изборни ред од 1871. свему крив, да њега нема све би добро било.

Кад не би човек гледао даље од — Даља, можда би и веровао у ново пронађени еликсир реда и поретка у автономији. Али оно злурадо писање „П. Лојда“ о тој ствари и сувише нам јасно говори и сувише нам много каже.

Најамници владини владика Грујић и Т. Мандић повучени су за дрот и они као и сваке друге лутке, вољно праве оне покрете који се од њих траже.

Жалосно је, да у једном младом епископу такав дух влада.

Јадно је, да један млад пастир постане у рукама туђинаца средство, којим ће се српски народ у главу туђи.

А онај други екземплар је већ одвратан. Стара душа, једном ногом у гробу, пружа и маша се својом јадном руком, да домлати свој рођени народ.

О, јадниче! О, изгубљени човече! Никад целога века свога није добра донео своме народу и сад пред смрт, долази још да народу живот загорча.

Да ли је заслужан тај човек, да га народ за ово неколико трошних му дана, гледа још као свога сина? Да ли је заслужан да му још укаже какву пажњу, бар ако ни са каквих заслуга, а оно са остарела живота? Не, ни то није заслужио тај вајни Србин. За њега Српство треба само презрења да има. Јер ми мишљасмо да ће стари грешник на заласку својих дана, покајнички бар мислити према народу своме, ако не говорити и делати, али се преварисмо у надању, јер стари грешник окорео у црним умишљајима својим добио је прилику, да још једном покуша атентат на српску автономију.

Први покушај његов донели смо већ у „Застави“ од ове год. бр. 78. Онај предлог о измени изборног реда за наш сабор његово је дело и он га је поднео влади. Тада не хтедосмо то назначити, али ево то сад назначујемо, нека га народ зна и види ко је Т. Мандић.

Изроди жалосни, каква ће те лица изаћи у народ?

Нови Сад, 1. септембра

Виспреност „Срп. Сиона“. „Српски Сион“ донео је већ други чланак о прогласу 60-рице народних заступника са петровданског сабора, а обећава да ће донети и трећи. Њега срце боле што није било онако како би он желео, те да скаче од радости у вретен. Разуме се, да су му криви и народни посланици, осим оно неколико његових сирочади, крив му је и народ, све му је криво. Но друкчије и не може бити, јер је болестан човек на све нервозан. Не знамо само зашто троши оно мастило и артију, кад га нико не слуша До ли што га стари благоутробни пароси, који још лелечу за оним временима пре рескрипта, с насладом после доброг ручка читају, да им се боље дремне. Само би требало да упрости мало начин писања, јер је одвише учеван, логичан, досљедан и прочаја. И чудно је само како тај народ баш да оним путем иде, којим иду његови прваци, како да није Сионску науку пригрлио, те би до сад у велико дост'о — црног комада у торби. Красна ли ти је то брате наука, што је „Сион“ заступа, само штета што не мож' наћи људи, да је прихвате. Неће, па неће ма дрек'о А логичан ти је брате, само тако може бити. Замера свима редом и Немцима, Мађарима, Французима, Русима, па чак и Србима у Србији, како да они то заступају ову ствар за коју се и народ бори, а неће њих да узму у своје окриље. Хајд, што они у Србији тако пишу „Браћа су нам па нам добра желе“ (sic!), а како то ви истрчасте, кад попујете да је оно добро, што нам ви спремате? Но он је у стању својим „перорирањем“ и то доказати, да он није то мислио, рекао или хтео да каже. Но најлепши је он, кад се промеће к'о оца кроз губер. Слушајте само: „Је ли поништавање саборског закључка акт силе или права? (Реч је о поништеном дневном реду. Пр. уред. „Заст.“) Не мења практичну последицу његову. Ко може силом своје моћи такав акт да изведе једаред извешће га кад год му се усхте, крај свију писаних закона, до год осећа за то моћи и снаге (Па што се онда размећете са вашом мудрошћу и просипате речи бадава, господо Сионска? Ур. „З.“) Шта више, ништа нам не јамчи да неће и даље поћи. Ми то осуђујемо. (О препредени муфлизлуку! Како осуђујеш, на који начин ваљда тако што се бориш и заступаш, да је требало примити дневни ред по комесаровој жељи? Ур. „Заст.“) То се зове уставни апсолутизам. (Јух, што ћу, јунаштва! Ур. „З.“) То се противи свима појмовима права, праведности, законитости, уставности и либерализма и наше автономије, — али, тако бива.“ О Чивутарију, Бог те видео!

*

Нови саборски избори — на автономашкој конференцији. На конференцији автономаша која је одржана код Банфија била је реч и о томе, да се распишу поново избори за сабор. На питање, да ли би се могло постићи то, да при поновним изборима уђе автономна странка у великом броју у сабор, господа су бар тамо била искрена и рекла да се то нипошто не чини, јер није могуће ништа постићи. Само што још нису рекли, да ни они сами не би поново ушли у сабор, да дође до нових избора.

Политичке новости.

Угарска. У прошлу суботу у подне опростио се немачки цар за ручком с талијанским краљем уверавајући један другог о своме пријатељском осећању. Тај дан пак у вече у 9 сах. и 10 мин. кренуо се цар Вељем за Угарску, да присуствује на тотиским војничким маневрима, а за тим да походи угарску престоницу, где му се у прошлу недељу спремио сјајан дочек. По неким вестима из Беча, очекују се у заједничком министарству спољашњих послова са великом запетошћу политички моменти од тотиске и будимпештанске походе немачког цара. По тим вестима, које — веле — имају свој извор у министарству спољашњих послова, учиниће владари Фрања Јосиф и цар Вељем важне енунцијације. Што ће те важне и сензацијоне енунцијације у име монархије, да се догоде на угарском земљишту, тумачи се из министарства спољашњих послова тиме, што унутрашњи политички односаји Аустрије нису згодни, да би се у њој могле чинити важне енунцијације и што је Угарска данас политички консолидованија од Аустрије, те тиме и много згоднија да буде поприште важних догађаја, који ће наступити услед ове походе.

Аустрија. У „Бечким Новинама“ је публикован царски патенат, којим се аустријски рајхсрат сазива за 11. (23) о. м. „Народни Листи“ поричу вести о кандидовању принца Шварценберга за намесника у Ческој. Мислити би се могло о позивању Чеха за намесника тек онда, кад се са свим и дефинитивно разбистре односаји међу владом и ческим заступницима; уједно је сваком познаваоцу политичких прилика познато, да гроф Бадени не мисли узети за намесника кога из круга ческих конзервативних велепоседника. На основу преговора с министром Глајспахом брзојављају „Народним Листима“ из Беча, да ће нови судски поступак ступити безусловно у живот 1. јануара 1898. Даље јављају, да је доњо-аустријско намесништво поднете му статуте оних удружења, којих је пословни језик чески, вратило с тим, да пословни језик оних удружења, која постоје у Доњој Аустрији, може бити само немачки.

*

Тројединица. Говори се, да ће по повратку банову у Тројединицу с допуста, универзитетски професор Пливерић заузети своје место, као шеф у оделу за култус и наставу и да ће место шефа у оделу за правду, Клајна, заузети велики жупан пожешке жупаније, Јурковић.

*

Србија Др. Владан Ђорђевић, посланик Србије у Цариграду, био је у понедељак 25. о. м. подуже на порти, где је имао састанак са великим везиром и Тефик пашом министром спољних послова.

— Отпочети су преговори за трговачки уговор између Србије и Турске.

— Вести, да је краљ Милан писао писмо председнику министарства Симићу, у коме је тобоже осуђивао владајући систем — поричу се.

— У Београд је стигла вероватна вест из Цариграда, да је тамошњи синод ових дана пристао на именовање архимандрита Фирмилијана за администратора скопљанске дијецезе. Према томе ће — веле — екуменски патријарх ових дана спровести наименовање, после чега ће архимандрит Фирмилијан одма ићи у Скопље.

*

Бугарска. „Пол. Кор.“ јављају из Софије, да промена у бугарском министарству не значи и промену у политичким односима, као што то сведочи и останак Стојилова на челу кабинета. Нови министар просвете, Вазов је унијониста, као што је био и пређашњи министар финансија Гешов, а за министра правде

ПОДЛИСТАК

БАДАВА ХЛЕБА!

Свако ће мислити, да је ово питање искрсло, усљед очајног положаја рђаве жетве скоро по целој Европи и ван ње. Не, није то тренутна доскочица чемерној данашњој невољи, него последица у опће социјалне једне потребе, која већ давно интересује велике духове човечанства. »Жеља, да се реше многа социјална питања, изазвала је толико, било мање, било више фантастичних предлога, да их једва може човек смагати, обазирући се баш на оне најзнатније. У последње време почела се ширити пропаганда за идеју: Бадава хлеба! И збиља, овај интересантан пројект вредно је изнети пред ширу публику. Није потребно напомињати, да се ово не тиче можда неких добровољних прилога, милостиње и акта милосрђа. Овај гратис хлебац имао би бити законом установљена чињеница.

Пропоненти иду с гледишта: Као што човек има право на ваздух и воду, тако исто да има право и на комад хлеба, који би био довољан, да утиша његову глад. Свако мора добити хлеба; оправдано право на њега скоро је урођено у човеку, оно је природно урођено у њему. Држава има да набавља хлеб. Сви они који плаћају порезу имају да сносе терет; државни хлебац имао би једнако припасти, како најбогатијем тако и најсиромашнијем — извесна количина на дан и на главу — и нико не би имао тек молбом можда до њега да дође. Трошкови би се покривали порезом, који би наравно према висини прихода и иметка расли, који порез за пролетара апсолутно не би ни постојао, тако да онај који има средстава плаћао би — строго узевши — и за оног који ништа нема. У том облику појавио се предлог у Француској. У Италији где је сиротиња куд и камо јачег корена и простора узела, ово је питање добило маха и новине у највећем јеку давале су израза и pro и contra

Социјалистички посланик Clovis Hugues поднео је овај предлог Француској комори за одлуку:

Чланак I. Опћинске управе опуномоћују се, да поделу гратис-хлеба као јавну службу организују.

Чланак II. Опћинска благајна плаћа хлеб, који се конзументима (потрошачима) неоспорно издаје од пекара, који путем слободног обрта и утакмице ову обвезу на себе приме.

Чланак III. Лиферанти имају над собом контролу о куповању и набављању брашна.

Чланак IV. О количини изданог хлеба водиће се двоструке белешке. Прво, колико је издао пекар појединцима или фамилијарно коме хлеба по књижицама, као што је својим потписом и назначеним даном забележио. Друго, регистром благајне, што он на захтев муниципија ради верификације у свако доба мора на захтев поднети.

Чланак V. Трошкови око овог хлеба, који у опћински буџет као и све друге даће улазе, воде се као нарочити прирез, који се најзгоднијим путем и начином прирезује.

У социјалистичкој штампи у Италији, особито се истакао као заступник ове идеје неки: Francesco Sansone. Он спомиње да би се овај предлог најзгодније дао спровести наметом на луксуријозне предмете, као што су: коњи, еквипаже, послужитељство, позоришне и концертне карте и тако даље. Он тврди, да ће многе друге ствари, које су за живот потребне тиме знатно у цени отскочити.

Кад неко буде имао свој сигурни хлеб, тај ће од тог времена више трошити, кафу, шећер, месо и друга јестива, која ће усљед већег тражења добити и већу цену. Али, — наставља Sansone — шта ће само на то рећи помисао, да ће хиљадама и хиљадама њих место на тавнице на рај помишљати, кад буду знали да ће морати увек сити бити.

Овај заступник идеје хлеба забадава већ је унапред ставио себи све приговоре противника и пожурио се да их сузбије.

Први приговор: Многи људи, кад се наједу, они ће да бацају хлеб. Одговор: Ово ће се узети на знање и ти људи јавно жигосати. — Други приговор: Многи ће људи злоупотребити и тим хлебом животиње домаће хранити. Одговор: Ако и да̂ когод од свог хлеба псу или другој којој животињи, то не чини ништа. Ако би он хтео да храни своју корисну живад, он би имао у том случају и већу потребу на количину хлеба, која му се неће дати. — Трећи приговор: Многи који је већ по себи вољан да леђује, кад буде имао доста хлеба, неће баш ништа радити. Одговор: Ако неко збиља утишавши своју глад престане сасвим радити, ко ће се бринути за његове остале потребе, ко ће му стан и одело плаћати? Ако би неко у глупости својој заиста напустио сасвим рад, он би тиме начинио само место ономе који је вољан да ради а не може да нађе посла, и тако би нечије леђовање дало другом рада. Четврти приговор: Пошто би пекари једноставан хлеб за све готовили, то онда не би могло бити луксуз-хлеба. Одговор: Пекари ће по потреби и такав хлеб месити и појединцима давати уз наплату диференције. — Пети приговор: Наступиће вечите свађе са опћином и пекарима. Одговор: Један изабрани одборник биће као ревизор, који ће манипулацију пекара да надгледа.

Један противник овог пројекта, обелоданио је у „Messagero di Roma“ овај чланак: »У Италији има нас са децом, женама и старцима

постављени досадашњи секретар у министарству правде, Згурев, није се још политички истакнуо нигде. Он је позват за министра правде на изричну жељу пређашњег министра правде Теодорова, који је сад министар финансија, да би спровео реформе, које је Теодоров спремио на пољу правосудства. Кад кнез дође на маневар софијске дивизије, приказаће му се ново министарство.

*

Грчка и Турска. Из Беча јављају, да је 2 члан преговора о миру, који се тиче контроле и количине ратне одштете, утаначен и усвојен у прошли петак у свима појединостима од турске владе. Грчка влада се боји, да се неће узети у обзир њено мишљење у питању аранжмана са старим веритељима у опће и да ће интерес, који ваља платити, просто одређивати заступници сила, који буду водили контролу.

*

Индија. „Келнске Новине“ јављају, да је стање у Индији врло озбиљно, особито на северо-западној граници Индије. Устаничке чете поселе су све важније трговачке и стратегијске путове који воде у Памир, Афганистан и Белуџистан. За Енглеску постало је ово озбиљно питање а војнички кругови у Индији узрујани су у највећој мери. Железнице које у том правцу воде све је посела војска у појединим одељењима.

После будимпештанских конференција.

Београдски „Одјек“ доноси у 161. бр. о конференцијама у Будимпешти ово:

„Конференција угарског министра-председника са српским клерикалима, умерењацима, владиновцима, автономашима, или како их још зову, била је и прошла.

Поједини посланици, и то баш они независнији, држали су се доста добро. Нису бранили до краја држање већине, то нису могли већ према свом становишту, али су делимично сваљивали одговорност на владу, делимично категорично устајали против октројисања.

Умировљени министарски саветник Мандић — не рачуна се. Он је научио да слуша и говори како му заповедају, па је то учинио и овом приликом.

Говори министарских саветника Дардаија и Мандића беху наручени, (то се види јасно) и срачунати да застраше јавно мишљење у Срба и да га наведу на попуштање.

Цела ова парада, која се јавно води, нема друге цели, него да Србе наведе на попуштање, кад дође до сабора; јер да ће сабора скорим бити, то сматрају посвећени кругови као извесно.

Баш ова претња, ово срачуњено бомбардовање, доказују то . . . Треба међу српским посланицима да се провали бреша, и то се сад покушава.“

Пропраћајући ток автономашке конференције дотиче се оног места, где је Банфи означио као аномалију то, где угарска влада као последња инстанција решава у автономним стварима, те о томе вели:

„Ово је први пут да председник угарске владе јавно признаје, да је противно духу автономије, кад угарска влада суди у автономним стварима као највиша инстанција. Ни једном српском сабору није ни на крај памети било, да доноси оваку уредбу, но та су наређења октројисале, самовољно уметле и додале српским автономним уредбама угарске владе, и онда их тек поднеле владару на потврду. Значајно је, да је ове године баш пред сам састанак сабора министар просвете октроисао један параграф, по коме влада угарска решава у извесним стварима као највиша власт.

Како да се сложи све ово с изјавом угарског министра-председника, да је то — аномалија!

Никако друкчије до тако, кад се узму у обзир његове последње речи. Да то стање може само дотле трајати, док се ствари автономне коначно не уреде и док се автономна права не доведу у склад са правима српског епископата. Другим речима: кад се световни елеменат потисне из сваког уплива и власт положи у руке епископата, онда ће се влада одређи аномалије, те неће тражити, да она у свему коначно пресуђује. Значи: Оним епископима, који долазе владиним упливом, даће влада све, народу ништа.“

После овога је „Одјек“ донео шта су поједини чланови конференције говорили и сасвим оправдано рекао за Дардаија:

„Министарски секретар Дардаи био је и на првој конференцији — енергичан. Док се барон Банфи уздржавао сасвим отворене претње, он је то чинио увек отворено.“

А чуће се и Мандићева слава, јер као што вели „Одјек“:

„Госп. Тоша Мандић стећи ће овим заслужено признање у своме народу, само — што се његов предлог не би могао лако извести Угарски сабор би се промислио пре но што би пристао на то, да стави Србе сасвим ван закона. А после ту је и хрв. сабор, који би морао да суспендује закон од 14. маја 1877. који такође ујемчава Србима автономију.“

ДОПИСИ.

Рума 26. августа. (Парастос народним борцима. Избор скупштинара црквених и пароха румског.) По примеру посланика на овогодишњем српском сабору, који за време заседања саборског приредише парастос народним борцима пок. Ђури Цвејићу, Паји Јовановићу-Србобрану, Сави Белановићу, Никодиму Савићу и Николи Манојловићу-Рајку, приредили су румски Срби тима заслужним мужевима парастос у недељу 24. августа (5. септембра) о. г. који је на врло свечан начин одржан. Још одмах у јутро опазило се журно кретање у Руми и на лицима одличних Срба могла се читати нека збиља и свечаност, а на служби где је три свештеника служило слегло се необично много света у цркви. Између осталих служио је службу Ђорђе Максимовић парох черевићки, који је својим звонким и умилним гласом и лепим церемонисањем увеличао службу, уз њега пак чинодејствоваху г.г. Глиша Николић протопресвитерски капелан митровачки и Д. Мишић администратор врднички.

После службе одржан је помен реченим покојницима, при којем чинодејствоваху осим три поменута свештеника, још њих четири.

Складно појање срп. црк. певачке дружине румске учинило је, да приређени парастос добије величанственији изглед чему је припомогао и говор др. Жарка Миладиновића који је са амвона изговорио помен покојницима, импозантан по изгледу, импозантан и са свога говора који је овако гласио:

Тужни зборе! Редак помен чинимо данас, редак и по бројности покојника, а још више по заслугама. Сјајна су то имена, а још угледнија дела њихова. Пок. Ђура Цвејић, Паја Јовановић-Србобран, Сава Белановић, па Никодим Савић и Никола Манојловић-Рајко, јесу врли покојници, којих се данас сећамо, те којима помен чинимо.

Пок. Ђура Цвејић био је још у својим млађим годинама одан српској ствари и показао је воље за одлучан рад на јавном пољу, те је тако одмах био душа Српству у Вршцу и околини, а за мало па посвети свој рад читавом овостраном Српству.

И тај рад његов доведе га на чело једне угледне странке: радикалне, па је као такав показао, да он није пријатељ безплодног протеривања, већ правог истинског рада, рада, који доноси користи по српски народ.

Пок. Ђура Цвејић био је од оних ретких значајних појава, који својом моћном снагом електришу околицу, те који, кад ишчезну остављају за собом трајна и снажна утиска тако, да би сваки желео, да се пређашње поврати.

Ваљало је само кратко време после смрти Ђурине у Вршцу бити и видети, како читаво Српство у Вршцу осећа, да му нема оне снажне и мудре руке која га је у јавним пословима руководила опрезно и трезвено.

И кад за навек склопи очи пок. Ђура Цвејић, онај, који је често запостављао јавним стварима своје породичне и кућевне ствари, заплака се и старо и младо на мртвачком одру његовом, на одру мртвачком свог челик борца, који промену земаљско царство са небесним, јер земаљско је нестално и пролазно.

А ко је Паја Јовановић-Србобран био српском народу у Горњој Крајини и Хрватској, то сваки од нас знаде. Још сваком од нас мора у живој памети бити, како је Паја са својим „Србобраном“ будио и пробудио српску свест међу Србима у тим забитним српским крајевима, где-но донде ретко српска књига залазила. Па тај његов самопрегорни рад даде му дичан назив „Србобран,“ који га ето и преживи. И баш онда, кад га одушевљени српски народ хтеде поново изабрати за свог саборског посланика, изабра га и узе себи Бог, јер за јамачно и Богу су таки мили какав је Паја био.

А шта да речемо о пок. Сави Белановићу том борцу за српска права на мртвој стражи.

Још и данас након скоро 20 година осећамо онај пријатан утисак, кад се пок. Сава Белановић појави на бранику српског народа у Далмацији и тамо разви српску заставу, те закликта својим српским гласом у свом листу „Српском Гласу“, а тај глас одјекну широм Српства од Адрије до Црне Горе, Старом и новом Србијом, Босном и Херцеговином, па нашим крајевима. И би му име славно — непотавно.

Па ни пок. Никодим Савић бивши српски новинар у Цариграду, неумори се својим пером војевати просветни рат за ослобођење српске раје, за припознање српског народа, наше браће који на срамоту просвећене Европе и сад на измаку 19. а на домаку 20. века чаме у турском ропству.

А уз те дичне српске див-орлове прибио се и био и млади соко, сад пок. Никола Манојловић-Рајко, бивши парох а и посланик на српском овогодишњом сабору, те је и он својом песмом и приповетком изворном и преводилачком будио и крепио народ српски да напред ходи, да не очајава.

И кад видимо, колики је голем, преголем удар задесио српски народ у најскорије доба за врло кратко време, зар да не завапимо заједно са српским песником Змајем:

„Наши дани све су блеђи,
А јунаци све то ређи“ . . ?!

* * *

Самрт гони живот од искони; колевку замењује ковчег мртвачки; црни гроб значи још крај једног деловања и живовања; место белог дана запремила црна ноћца. — И доиста, као оно, кад сунце на заходу баца своје последње зраке и пратта се са даном и наступи туровна ноћ, тако и у нашим срцима наступи црна туга и голема жалост за угашених пет значајних живота, за престанком откуцаја срдаца у грудима од пет народних бораца. И благодарни за њихове труде и пожртвовни рад ево одајемо им хвалу и славу и чинимо сномен, а спомен овај нека буде доказ, да српски народ има ванредних синова, да их уме поштовати, па да их је и заслужан.

Вечан дакле спомен нека је умрлим борцима народним, урежимо им имена у наша срца захвална, па реците сви са мном за једно:

Мили и врли покојници, ваша мис'о погинути неће. Слава Вам!. — На што је сва присутна публика једнодушно више пута узвикнула: Слава Им!!

Заслуга око приређења свечаног парастоса припада осим свештеника и говорника угледним румским грађанима Дру А. Богдановићу, Јоци Ђуричићу-Биорцу и Јов. Татићу, а сем њих и честитим Србима Сави и Душану Гроздићу, Емилу Кокићу и председнику пев. дружине Тоши Богдановићу, — Пошто се црквена скупштина није већ више година обнављала, а како је мандат свима скупштинарима истекао, одржаће се избор свију у скупштинара сад у недељу 31. августа (12. септ.) Изглед је, да ће за скупштинаре изабрани бити угледнији људи из свију сталежа, тако да ће румска црквена скупштина престављати цвет румског српског становишта, те да ће се избор пароха, који ће се за кратко време извршити, на задовољство, свију румских Срба одржати.

Отац Јаков.

Вести из места и са стране.

Предавање Јаше Томића. У недељу по подне одржао је Јаша Томић предавање у гостионици Пере Фабрија о земљорадничким задругама У предавању своме дотакао се данашњег нашег изгледа по земљораднике услед слабе жетве на свима крајевима; разложио значај земљорадничких задруга у опће а посебно у таким приликама и изнео успехе који су постигнути уважањем задруга како по материјалан тако и по моралан напредак народа. Предавање је било добро посећено како од стране Новосађана тако и од народа из суседних места и саслушано је са запетом пажњом. Заступљена су била села: Чуруг, Турија, Пивнице, Ђурђево, Ириг, Карловци, Лединци, Каменица и Павловци. И овом приликом препоручујемо нашем народу, да се што боље упозна са том установом и прегне да се таке задруге оснивају.

Опомена. У новије време стижу Њег. Величанству краљу нашем са свију страна молбе неке, у којима војници, који су 1866. год. били у талијанској битци, моле помоћ из закладе коју је тобоже пок. надвојвода Албрехт на циљ њихову завештао. Те су молбе све једнаке и све су једном те истом руком писане. Пошто међутим такова заклада не постоји, те се дакле ни помоћ никаква не издаје, то је вероватно, да какав пустолов из себичних интереса међу необавештеним светом лута, те пишући те молбе накнађује свој труд добром наплатом. Тим поводом издао је домобрански војни министар распис, којим се општинство упозорава, да се ни одкаквих пустолова не даје заводити и сличне молбе краљу подносити, јер такове молбе из наведеног разлога не могу ни задовољене бити. — Толико у овој ствари на позив местне муниципалне власти.

Забава у Чакову. Чаковачка српска црквена певачка задруга под управом свога ликовоће г. Ј. Н. Прункла а уз пријатељско суделовање гђце Иванке и Вере Недељковићеве, г. Свт. Богојевића као и проф. Карла Шерера приређује у недељу 7. (19.) септембра 1897. г. концерат са игранком у дворани „Народне гостионе.“ Распоред. I. део: 1. „Славв, Јединородни“ мешовити лик од Ј. Н. Прункла. 2. „Тужна рајо“ од Ђ. Јакшића, декламује г. Свет. Богојевић. 3. „Сутра рано“ мешовити лик од Љ. Соблика. 4. а) „Небо моје“ од Ј. Н. Прункла, б) „Кад сам био на твом гробу“ од *** за сопран уз пратњу гласовира пева гђца Иванка Недељковићева. 5. „Срећни стан“ мушки збор од Чика Пере Димића. 6. Polonaises Originales“ четвороручно за гласовир од Ф. Шуберта свирају гђце Иванка и Вера Недељковићеве. 7. „Весело срце“ мешовити лик од Љ. Соблика. 8. Лем Едим“ од Мокрањца, соло уз пратњу гласовира пева г. С. Богојевић. 9. „Бачки напеви“ мешовити лик од С. Лжичара. II. део: Игранка.

Повећање Прага. Градско веће у Прагу, већало је у последњој својој седници о томе, да споји неке суседне општине уз Праг. Та места су: Краљевски Винохради, Жишков, Каролинентал, Смихов, Бубенч-Дјевић, Кошир, Либен, Панкрац, Подол, Вршовиц и Стреловиц,

Састанак словенских књижевника уметника и књижара. 13. о. м. састаће се у Љубљани у очи „словенског збора“, словенски књижевници, уметници и књижари, да се договоре о унапређењу душевних и материјалних интереса свога сталежа. Припремни одбор под председништвом уредника „Љубљанског Звона“ професора Виктора Бежека, утапачио је програи састанка.

Изложба грожђа. Пишу нам из Земуна: „Како чујемо, приређује господарска подружница у Земуну изложбу грожђа од 3. до 10 септембра (по новом од 15. до 22. септембра) у Франодолском покушалишту. Ако иста буде тако лепа као лањска, где је сигурно до 150 врсти грожђа, воћа и вина разних врсти и година изложено било, било би вредно да наши виноградари дођу па да изложбу разгледају и то тим више, што је и сам ложњак на 20 јутара засађен врло леп, те нисам осим у Клостернајбургу нигде лепшег видео.“

Жандарско насиље — догодило се у срезу печканском (тем. жуп.) Два жандарма уапсе неког пекарског момка тобоже због крађе од 630 ф. Бише га до миле воље док га и крв није облила. Када крађу момак не признаде продужише своје нечовештво и даље. Крваве ране засипаше му сољу и онда га свезаше да се мићи није могао. Тако на мртво скрхан младић искаше воде, али не доби, већ мораде и даље муке подносити, док напослетку не признаде што год мучитељи хтедоше. На то га се мануше и отидоше. Младић је овај случај с њиме пријавио печканском среском суду оптужујући жандарме за претрпљење муке и насиље пошто је по све невин био, јер је ту ускоро прави крадљивац уапшен.

Грозно убиство. Из Новог Села у Банату јављају ово: Пре кратког времена догодило се грозно убиство у нашој околини. Из Селеуша возили су неки кирију за Панчево; међу осталима био је и један младић од својих 19 година, то беше скроман и поштен младић, каквих је мало у Селеушу. Његови кирицијаши ишли су напред и натраг, а он је био у среди, те на колима спавао. У спавању нападну га зликовци и секиром убију, те украду два џака пшенице. Убијеног донеше око 11 сати ноћу у Ново Село и пријаве убијство полицији, која и данас трага за ненознатим убицама. Жртва је ударена у главу, те се више није ни пробудила.

Статистика кажњеника у Аустрији. Из извештаја средишњег поверенства аустријских казнионица за год. 1893. види се, да је било у 16 казнионица за мушке 14,102 и у 6 за женске 1811 кажненика. На доживотну тамницу било је осуђено 29 мушких и 3 женске, на 10 до 20 година тамнице 108 мушких и 25 женских кажњеника. По народности било је 44% Немаца, 25% Славена; по вери 79.9% мушких, а 90% женских католика. Укупна зарада износила је 505.740 фор. од тога је допало држави 367.599 фор. укупни државни трошкови за казнионице су износили год. 1893. — 2,491.615 фор.

Кратке вести. У Будимпешти су ухапсили слугу универзитет. професора и лечника дра Виљема Тауфера, који се у отсуству свога господара за њега издавао и пацијенте лекарски прегледао, те се од њих добро и наплаћивао. — После зидарских побуна у Будимпешти, спремају се на исту и дрводељски радници. Своје су захтеве изложили у 7 тачака, те ако им се не задовоље, страјковаће и они. — У Пожуну је свекрва отровала снаху своју са фосфором. Суд ју је уапсио и заслужена казна неће је мимоићи. — У Будимпешти баве се два јапанска изасланика министарства саобраћаја, који проучавају уређење пошта у Угарској. — У С. Ковину, на чепељском острву откриће се 26. ов. мес. споменик Арпадов у спомен јудео-мађарског милениума. — У Кракову на обали реке Висле убили су људи крокодила, који је био два метра дуг и 30 килограма тежак. Држи се, да је из каквог зверињака умакао, те се ту настанио. — На спахилуку херцега Фридриха под Мохачом, живо се ради на једноме дворцу у коме ће немачки цар Виљем боравити за време лова. Дворац је у немачком стилу и стаје до сад већ на 100.000 фор.

тридесет милијуна становника. Узмимо да бруто по појединцу 15 сантима дође хлеб, то је $4^1/_2$ милијуна франака дневно, а 1,642.500.000 франака годишње. И та сума да се прирезом постигне. Било би наивно и мислити, да би се то могло добити порезом на иметак данашње господарење економије и политике, на куће, рудокопе, друмове и т. д. Тај би се порез морао утерати ли баш од оних што троше хлеб, и што не би добио пекар, добио би физикус. Осим тога порастао би број паразита, за које би се морало бринути, и који би се баш због тога множили. Ако се хоће да реши социјално питање, то се неће решити тиме, да свако добије свој хлебац бадава, него да свако може толико заслужити, како би себи хлеба набавити могао. Средства, којима се заслужује нешто, као што су рудокопи, морају општинска добра постати.

На овај приговор одговара Sensone, да се за хлебац и данас огромне суме издају; не ће се променити сума новца, него начин њене репартиције. Рачуном у руци доказује он, да би баш онима тај гратис-хлеб добро дошао, ради којих се и уваћа: најсиромашнијима Он узима да у једној породици треба дневно хлеба за један франк, то ће богатији, који на остале своје потребе већ плаћа порезу, бар још по франка више платити по хлебу Средња класа нити ће имати користи нити штете. А сиромах ће тај франк, што поједе у хлебу, накрмити чисто преплатом богаташа.«

Ign.

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.